

זמן שמחתנו

זמירון לחג הסוכות
ולשמיני עצרת
בתוספת הרחבות,
רעיונות והלכות

בהוצאת מכון
התורה והארץ
נוסח עדות המזרח

כפר דרום ת"ז - שבי דרום

בהוצאת מכון התורה והארץ

שבי דרום, ת.ד. 18, ד.ג. הנגב, 8536500

טל 08-6847325 פקס 08-6847055

www.toraland.org.il

כתיבה: הרב אהוד אחיטוב, הרב נתנאל אירבך

עריכה: הרב נתנאל אירבך, טל תורג'מן

עיצוב גרפי: ראומה הכט

תמונות: shutterstock

יוצא לאור בסיוע משרד התרבות והספורט, מינהל התרבות

תוכן העניינים:

הקדמה: חג הסוכות - חיבור בין עולמות	5
דינים ומנהגים לחג הסוכות	8

ארבעת המינים

ארבעת המינים וארץ ישראל	12
סדר נטילת לולב וארבעת המינים	16

סוכות

תפילה בכניסה לסוכה	22
סדר אושפיזין	22
קידוש לליל חג הסוכות	30
ברכת הבנים	33
קידוש ליום חג הסוכות	34
פיוטים לסוכות	36

שמיני עצרת

קידוש לליל שמיני עצרת	48
קידוש ליום שמיני עצרת	51
פיוטים לשמחת תורה	52
שירים לשמחת תורה	54

ברכות

ברכת המזון	58
ברכה מעין שלוש	64

בצאת החג

הבדלה	68
פרידה מהסוכה	69
אחרי החגים	70

רעיון

נטילת ארבעה מינים בסוכה

בספר "סדר היום" נכתב: 'יש נוהגים ליטול הלולב בסוכה לפני התפילה, ויש נוהגים ליטול בבית הכנסת אחרי תפילת שחרית לפני ההלל'. כתב על כך השל"ה הקדוש: "מצאתי בכתבי הקודש של תלמידי האר"י ז"ל, עניין נטילת לולב, יותר טוב לברך תחילה קודם התפילה, בהיותך בביתך בסוכה עצמה, ואחר כך שאר הנענועים וההקפות יהיו בבית הכנסת".

נסביר מנהג זה על פי דברי ה"שם משמואל" שכתב שחג הסוכות הוא "אסיפת כלל ישראל", והדבר מרומז בדברי הגמרא (סוכה כז, ע"א): "כל האזרח בישראל ישובו בסוכות – מלמד שכל ישראל ראויים לישוב בסוכה אחת". כמו במצוות סוכה המאגדת את ישראל, גם במצוות ארבעת המינים המסמלת את כל חלקי העם, מתאגדים הכול לאגודה אחת כדי להודות ולהלל לה'. על כן, עיקרה של מצוות נטילת לולב היא בסוכה. ואכן כך המנהג בהרבה מקהילות הספרדים ועדות המזרח לברך על ארבעת המינים בתוך הסוכה לפני לכתם לבית הכנסת, אולם יש מהם שמעדיפים ליטול את ארבעת המינים בסוכה הסמוכה לבית הכנסת בכדי להסמיך את הברכה על ארבעת המינים לאמירת ההלל.

פיוטים לסוכות

רעיון

השמחה המיוחדת בחג הסוכות

בחג הסוכות יש שמחה מיוחדת כפי שהייתה גם בבית המקדש בחג זה, כדברי הרמב"ם (סוף הלכות לולב). דבריו מתבססים על דברי הגמרא בסוף מסכת סוכה, המתארת שמחה זו בהרחבה. האסמכתא לכך היא שגם הפסוק: "ושמחת בחגך והיית אך שמח" נאמר במפורש רק בחג הסוכות, וממנו למדו חז"ל את מצוות השמחה בשאר הרגלים. על הסיבה לשמחה המיוחדת בחג הסוכות כותב ה"שפת אמת" שהיא שמחה שלאחר הכפרה, וכלשונו: "הכפרה שלאחר החטא, השמחה ביתר שאת, כאשר שב מארץ שביו לבית המלך, ועל ידי זה זוכים לחג הסוכות זמן שמחתנו".

סִכָּה וְלוּלָב לַעֲם סִגְלָה.

יַחַד יִרְנֹנוּ יִשְׂרָאֵל תְּהִלָּה.

אֵל מִמְצָרִים גָּאֲלָנוּ.

דְּבָרוֹת קִדְשׁוֹ הִשְׁמִיעֵנוּ.

עֲנֵנִי כְבוֹד הַקִּיפָנוּ.

לְאַרְבַּע רוּחוֹת מָטָה וַיִּמְעָלָה:

סוכה - חזרה על הפזמון

נַעֲם דָּרְכָיו לָנוּ הוֹדִיעַ.

מִזִּיו הִדְרֹו לָנוּ הוֹפִיעַ.

דַּעַת יוֹם לְיוֹם אָמַר יִבִּיעַ.

דַּעַת יַחֲוֶה לִילָה לְלִילָה: **סוכה**

יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּצֵל סִכָּתוֹ.

יִסְתַּנֵּף יַחֲסֶה תַּחַת אֲבָרָתוֹ.

הַשֵּׁם כִּכְתָּבוֹ וְכִקְרִיאָתוֹ.

כְּמִסְפָּר סוּכָה מִסְפָּרוֹ עָלָה: **סוכה**

מָה עֲצָמוּ רִזִּי לוּלָב וּמִינִיו.

וְלִי מָה יִקְרוּ מְאֹד עֲנִינִיו.

אַשְׁרֵי טְהוֹר לֵב הַשֵּׁם רַעֲיוֹנִיו.

לְסוּד מִצֻּתוֹ הִמְעָלָה: **סוכה**

שֵׁם בֶּן אַרְבַּע בְּלוּלָב חוּנָה.

בְּמִלּוֹי הַהִ"ן בְּפִרְטִיו תִּמְנָה.

נ(ו) כַּח הַלוּלָב לְשִׁדְרָה תִּפְנָה.

סְבִיבִיו מִינִיו גֶּרֶן עֲגוּלָה: **סוכה**

קִהְדָס רוּמָז לְשְׁלוֹשָׁה אָבוֹת.

מִשָּׁה אֶהְרֹן בְּיָדֵי עֲרְבוֹת.

יוֹסֵף לְלוּלָב חֲמִדַּת לְבָבוֹת.

דָּוִד לְאַתְרוֹג כָּלָה כָּלּוּלָה: **סוכה**

חוֹתָם תַּעֲוִדָה תַּתִּיר לְבִנְיָה.

זָבֵד טוֹב תִּזְבֹּד לַעֲם לָהּ.

קוּרָא וּמִיחֵל לִישׁוּעָתָהּ.

יִתְקַדֵּשׁ שְׁמֶהּ בְּפִינוּ סִלָּה: **סוכה**

